

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет фізичної культури, спорту та психології
Кафедра теорії та методики фізичного виховання

ЗАТВЕРДЖЕНО
НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
завідувач кафедри *Григорук Т.Є.* Христова
протокол № 2 від 02.09.2025 р.

Назва освітнього компонента <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	БАЗОВА ЗАГАЛЬНОВІСБКОВА ПІДГОТОВКА <i>Обов'язковий</i>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Назва спеціальності	Усі спеціальності (додаток 1)
Рік викладання Семестр	2025-2026 р. III семестр
Викладач	кандидат педагогічних наук, доцент Андрій Анатолійович Проценко
Профайл викладача	https://fvsp.mdpu.org.ua/kafedra-teoriyi-ta-metodyky-fizychnogo-vyhovannya/sklad-kafedry-teoriyi-ta-metodyky-fizychnogo-vyhovannya/protsenko-andrij-anatolijovych/
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок) з викладачем	Онлайн-консультації у робочий час: через систему центру освітніх дистанційних технологій, https://dfn.mdpu.org.ua/my/courses.php
Сторінка освітнього компонента на сайті Центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	+38 0964735665 andrey-prozenko@ukr.net Онлайн-консультації: середа (14.00-16.00) Центр освітніх дистанційних технологій https://dfn.mdpu.org.ua/my/courses.php

Анотація до освітнього компонента

Освітній компонент «Базова загальновійськова підготовка» (Теоретичний курс) призначена для підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, які не проходили військову службу у Збройних Силах України або інших військових формуваннях.

В умовах збройної агресії з боку російської федерації проти нашої держави важливим є забезпечення Збройних Сил України, інших утворених відповідно до закону військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення (далі – Збройні Сили України та інші військові формування) необхідною кількістю військово-навченого людського мобілізаційного ресурсу для виконання військового обов'язку в запасі, проходження служби у військовому резерві, у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, а також забезпечення реалізації права громадян на рівні можливості у виборі професії шляхом здобуття додаткових знань, умінь і навичок, необхідних для належного виконання військових обов'язків у запасі в мирний час, обов'язків військової служби у воєнний час та для майбутньої професійної діяльності.

БЗВП регулюється **Порядком проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських**, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України № 734 від 21 червня 2024 року. Цей документ набрав чинності 27 червня 2024 року.

Мета та завдання освітнього компонента

Основана мета освітнього компоненту «БЗВП» – формування базових військових компетентностей у молоді, підвищення рівня національної безпеки та готовності громадян до захисту держави в умовах сучасних викликів.

Завдання включають:

1. Формування базових військових навичок, таких як поведження зі зброєю, тактичні дії, надання першої медичної допомоги.
2. Підвищення рівня фізичної підготовки.
3. Ознайомлення з основами національної безпеки та оборони.
4. Підготовка до дій в умовах надзвичайних ситуацій, включаючи воєнний стан.
5. Виховання патріотизму та готовності до захисту України.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті

Якісна освіта, гендерна рівність, зменшення нерівності, мир та справедливість, партнерство заради сталого розвитку. Більш детально з інформацією можна ознайомитись, перейшовши за посиланнями: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> і оці <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>

Результати навчання:

РН1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

РН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Комунікація.
2. Критичне мислення.
3. Ненасильницьке спілкування.
4. Прийняття рішень.
5. Рішення проблем.
6. Емоційний інтелект.
7. Саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Практичні заняття	Самостійна робота	Курсова робота	Всього (годин, кредитів)

Кількість годин Денна форма	16	14	60	–	90 год., 3 кр.
Кількість годин Заочна форма	–	–	–	–	–

Підсумкова форма контролю – диф. залік

Політика освітнього компонента

Підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, організовується та проводиться у відповідності до вимог наказів і директив Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України, Курсу стрільб, бойових статутів, настанов, керівництв, посібників, методичних рекомендацій, розроблених на підставі досвіду, отриманого під час ведення бойових дій у російсько-українській війні 2022-2024 років (раніше – Антитерористичної операції (далі – АТО), Операції об'єднаних сил (далі – ООС)) та цієї Програми.

До базової загальної підготовки (далі – БЗВП) залучаються здобувачі вищої освіти денної і дуальної форми здобуття освіти, визначені Порядком проведення базової загальної підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2024 № 734.

Враховані рекомендації щодо визначеного бюджету часу на кожен тему та перерозподілені (з уточненнями) форми занять.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Політика щодо академічної доброчесності. При опануванні освітнього компонента слід дотримуватись принципів академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв), втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач вищої освіти має повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, сервіс Центру освітніх дистанційних технологій).

Політика освітнього компонента сформована з урахуванням норм вітчизняного законодавства стосовно академічної доброчесності, Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Положення про академічну доброчесність в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького, Кодексу академічної доброчесності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Зазначені документи оприлюднені на офіційному сайті університету (<https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenty-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>). В них визначено чітку та зрозумілу політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми.

Університет популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності (безкоштовні програми перевірки на плагіат, програма «Unicheck»). **Комунікаційна політика.** Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки. Впродовж вивчення освітнього компонента обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «БЗВП» на платформі Центру освітніх дистанційних технологій. Усі письмові запитання до викладачів стосовно освітнього компонента мають надсилатися на електронну пошту або в повідомлення на платформі Центру освітніх дистанційних технологій.

Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку.

Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Семінарські та практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час оголошення повітряних тривог

Структура освітнього компонента

	ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИНДЕННА ФОРМА			
		Л	ПР	СР	ВСЬОГО
1	Національно-патріотична підготовка	2	-	-	2
2	Психологічна підготовка	2	2	2	6
3	Військова топографія	2	2	2	4
4	Інженерна підготовка (мінна безпека)	2	2	2	6
5	Статути Збройних Сил України	2	-	4	6
6	Тактична підготовка	2	6	6	14
7	Вогнева підготовка	2	10	18	30
8	Розвідувальна підготовка	-	2	-	2
9	Зв'язок та комунікація	-	2	-	2
10	Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)	-	2	2	6

11	Домедична допомога	-	2	6	10
12	Виживання	-	-	2	2
13	Міжнародне гуманітарне право	-	-	2	2
Усього		14	30	46	90

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Змістовий план вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Види навчальних занять, контрольні заходи	Всього годин	з них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем занять, навчальні питання
			Аудиторних годин	Самостійна робота	

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Національно-патріотична підготовка					
1	Лекційне заняття	2	2		Заняття 1. Ми - українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи. 1. Українська національна ідентичність та її ознаки: мова, культура, традиції. 2. Адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси. 3. Український народ у новітній історії утвердив себе як політичну націю і створив незалежну українську державу.

1	2	3	4	5	6
Всього		2	2		
Змістовий модуль 2. Психологічна підготовка.					
2	Лекція	2	2		Заняття 1. Прийоми психічної саморегуляції. Ознайомлення зі стресовими станами. Способи та методи саморегуляції. Застосування саморегуляції на практиці.
	Практичне заняття	4	2	2	Заняття 2. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку. 1. Ознайомлення із психічними реакціями людини. 2. Картка першої психологічної допомоги. 3. Практичні вправи з психологічної допомоги. Самостійна робота. 1. Відпрацювати груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача освіти. 2. Провести самооцінку особистих відчуттів.
Всього		6	4	2	
Змістовий модуль 3. Розвідувальна підготовка.					
3	Лекція	2	2		Заняття 1. Розвідувальні ознаки розташування противника, ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій. 1. Ознайомлення з ознаками розташування на місцевості озброєння та військової техніки стрілецької зброї. 2. Станції радіолокаційної розвідки противника. 3. Тактика застосування механізованих, танкових, артилерійських підрозділів противника в наступі чи обороні. їх організаційно-штатна структура.
Всього		2	2		

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 4. Зв'язок та комунікація.					
4	Практичне заняття	2	2		Заняття 1. Військова комунікація. 1. Ознайомлення з важливістю комунікації 2. Військова комунікація, в бойовій обстановці. 3. Роль комунікація в досягненні результату. Наслідки відсутності комунікації (до чого може призвести). 4. Основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій. 5. Мова жестів, яка застосовується в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом, у той же час як інші засоби зв'язку' застосовувати дуже важко, які є демаскуючим фактором. 6. Розподіл жестів: накази, сповіщення, позначення, шикування.
Всього		2	2		
Змістовий модуль 5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)					
5	Лекція	2	2		Заняття 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження. 1. Ознаки ядерного вибуху, застосування брудних боеприпасів, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин. 2. Шкоди, яку завдають уражаючі фактори ядерної зброї, та способи захисту від неї. 3. Знаки, які використовуються для позначення районів забруднення, способи визначення рівня забруднення за допомогою приладів і пристосувань.
	Практичне заняття	2	2		Заняття 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості. 1. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. 2. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дії особового складу у разі їх отримання. 3. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час

1	2	3	4	5	6
					застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат.
	Самостійна робота	2	0	2	Удосконалення знань, умінь та навичок здійснюється під час самостійної підготовки здобувачів освіти. Тренування користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом, виконання нормативів із ЗЗМУ №1, 4а, 4б, 8.
Всього		6	4	2	
Змістовий модуль 6. Військова топографія.					
6	Практичне заняття	2	2		Заняття 1. Місцевість та її елементи. Топографічні карти Збройних Сил України. 1. Предмет і завдання військової топографії. 2. Місцевість та її елементи, основні види місцевості. їх тактичні властивості, способи вивчення місцевості. 3. Топографічні карти. Призначення, масштаби та характеристики топографічних карт.
	Самостійна робота.	2	0	2	Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів. 1. Способи орієнтування на місцевості. 2. Визначення сторін світу різними способами за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів. 3. Удосконалення знань, умінь та навичок під час самостійної підготовки здобувачів освіти.
Всього		4	2	2	
Змістовий модуль 7. Інженерна підготовка (мінна безпека).					
7	Лекція	2	2		Заняття 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА. 1. Порядок моніторингу обстановки в небі, зокрема з використанням сканера (детектором) для виявлення БпЛА під час

1	2	3	4	5	6
					обладнання позиції. 2. Порядок та послідовність вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби, парного окопу, їх фортифікаційні обладнання (розміри) 3. Сутність маскуванню. Принципи та основні правила маскуванню.
	Практичне заняття	2	2		Заняття 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх налаштування та подолання. 1. Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження. 2. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання. 3. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА. 4. Удосконалення знань здійснюється під час самостійної підготовки здобувачів освіти.
	Самостійна робота	2		2	Мінна безпека. 1. Класифікація вибухонебезпечних предметів, саморобних вибухових пристроїв та можливі місця їх встановлення. 2. Порядок дії на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. 3. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.
Всього		6	4	2	
Змістовий модуль 8. Статути Збройних Сил України.					

15	Лекція	2	2		Заняття 1. Обов'язки та права військовослужбовців. 1. Обов'язки та права військовослужбовців. Зміст Військової присяги. Основні принципи військової служби. Загальні обов'язки військовослужбовців. 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців.
	Самостійна робота	4		4	
Всього		6	2	4	
Змістовий модуль 9. Домедична допомога.					
9	Практичне заняття	2	2		Заняття 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі “допомога під вогнем” (Care Under Fire). 1. Вступ до протоколу курсу тактичної медицини “Tactical Combat Casualty Care” (далі - TCCC). Призначення, склад, правила використання АМЗІ. 2. Ознайомлення здобувачів освіти з домедичною допомогою на етапі “допомога під вогнем/під загрозою” (Care under fire/Threat, CUF)).
	Самостійна робота	2		2	Накладання турнікетів. Способи та методи евакуації. 1. Накладання турнікетів на етапі “допомога під вогнем”. 2. Способи та методи евакуації. Одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника, двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию.

	Самостійна робота	2		2	Тактична польова допомога TFC (Tactical Field Care). 1. Принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC). Охорона та безпека постраждалого під час тактичного польового догляду. 2. Принципи витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу. З'ясування способів передачі інформації про постраждалого до командування або медичного персоналу. Релевантна для передачі інформація про тактичну обстановку та постраждалого. Принципи сортування під час TFC 3. Здійснення огляду масових кровотеч у тактичних умовах.
19	Самостійна робота	2		2	Тактична польова допомога TFC (Tactical Field Care). 1. Прохідність дихальних шляхів. Ознаки обструкції дихальних шляхів. 2. Відкриття дихальних шляхів закиданням голови/підняттям підборіддя чи відведенням щелепи. 3. Переведення пораненого у стабільне бокове положення в тактичних умовах. Відпрацювати 4 оперативні процедури безпеки у фазі “тактична польова допомога”. Навчитися створювати прямий та непрямий тиск на місце поранення для контролю масивної кровотечі. Відпрацювати техніку накладання.
Всього		8	2	6	
Змістовий модуль 10. Тактична підготовка.					
10	Лекція	2	2		Заняття 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України. 1. Призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України. 2. Організаційно- штатна структура. 3. Озброєння механізованого відділення.

Практичне заняття	2	2	Заняття 2. Застосування БпЛА. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА. 1. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА. 2. Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА.
Практичне заняття	2	2	Заняття 3. Вивчення обов'язків солдата в бою, спостерігача, піднощика боєприпасів. 1. Обов'язки солдата в бою. Обов'язки стрільця. 2. Обов'язки піднощика боєприпасів. 3. Обов'язки спостерігача.
Практичне заняття	2	2	Заняття 4. Дії в оборонному бою. Відбиття наступу. 1. Порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника. 2. Порядок знищення броньованих об'єктів противника на передньому краю оборони.
Самостійна робота	2	2	Дії солдата в оборонному бою. Маневр. Прорив передньою краю танками (ББМ) противника. 1. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну). 2. Алгоритм дії у випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву передньою краю танками (ББМ) противника.
Самостійна робота.	2	2	Порядок дії у наступальному бою. 1. Порядок дій у наступальному бою. 2. Завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою. 3. Зайняття вихідного положення для наступу й підготовка до атаки.

	Самостійна робота	2		2	Порядок дії у наступальному бою. 1. Порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БпЛА. 2. Порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї. Порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу. 3. Завдання вогневої (маневреної) групи.
Всього		14	6	6	
Змістовий модуль 11. Вогнева підготовка.					
11	Лекція	2	2		Заняття 1. Стрілецька зброя. 1. Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України. 2. Призначення стрілецької зброї. 3. ТТХ, принципи застосування стрілецької зброї.
	Практичне заняття	2	2		Заняття 2. Стрілецька зброя. 1. Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій. 2. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі. 3. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби.
	Практичне заняття	2	2		Заняття 3. Стрілецька зброя. 1. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення. 2. Призначення, характеристика та будова коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва). 3. Порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання.
	Практичне заняття	2	2		Заняття 4. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї. 1. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. 2. Нормальні (табличні) умови стрільби. Особливості визначення

				вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям. 3. Вивчення правил стрільби та вирішення вогневих завдань.
	Практичне заняття	2	2	Заняття 5. Стрілецькі тренування (маніпуляції зі зброєю). 1. Положення, які використовуються для стрільби з автомата. 2. Утримання зброї в положенні для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, у русі, у пішому порядку.
	Практичне заняття	2	2	Заняття 6. Відпрацювання утримання зброї в різних положеннях. 1. Положення для стрільби стоячи 2. Положення для стрільби з коліна та лежачи. 3. Положення для стрільби у русі та у пішому порядку.
	Самостійна робота	2	2	Поводження зі зброєю. 1. Тренування плавного спуску спускового гачка при утриманні зброї в різних положеннях. 2. Відпрацювання поворотів та розворотів із мінімізацією стрілка в різних положеннях. 3. Розрядження зброї після виконання стрільби з різних положень і надання до огляду зброї після розрядження.
	Самостійна робота	2	2	Вирішення вогневих завдань. 1. Виконання завдань із визначення відстані до цілі. 2. Виконання завдань із визначення поправок на погодні умови. 3. Виконання завдань із визначення вивчення правил стрільби.
	Самостійна робота	2	2	Навчання кучності стрільби з різних положень на навчально-тренувальних засобах (електронний, мультимедійний, лазерний тир, тощо). 1. Підготовчої вправи "Навчання кучності стрільби з положення "лежачи" на відстані 25 м".

	Самостійна робота	2	2	Навчання кучності стрільби з різних положень на навчально-тренувальних засобах (електронний, мультимедійний, лазерний тир, тощо). 1. Підготовчої вправи “Навчання кучності стрільби з різних положень” на відстані 25 м”.
	Самостійна робота	2	2	Навчання кучності стрільби з різних положень на навчально-тренувальних засобах. 1. Підготовчої вправи “Навчання кучності стрільби з різних положень” на відстані 100 м”.
	Самостійна робота	2	2	Ручні гранати. 1. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. 2. Метання гранати на дальність та влучність із різних положень. 3. Виконання: - початкової вправи “Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку” (не менше 2-х разів); - початкової вправи “Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку” (не менше 2-х разів).
	Самостійна робота	2	2	Порядок дій особового складу під час швидкісного метання гранат. 1. Виконання початкової вправи “Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття” (не менше 2-х разів).
	Самостійна робота	2	2	Особливості метання ручних гранат в лісній місцевості, в урбанізованій місцевості. 1. Виконання: - початкової вправи “Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісній місцевості” (не менше 2-х разів); - початкової вправи “Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю)” (не менше 2-х разів).

	Самостійна робота	2		2	Особливості підготовки до метання ручної кумулятивної гранати. 1. Виконання початкової вправи з метання ручної кумулятивної гранати з місця (не менше 2-х разів).
Всього		30	10	18	
Змістовий модуль 12. Вживання					
	Самостійна робота	2		2	Забезпечення життєдіяльності. 1. Базові принципи забезпечення життєдіяльності в польових умовах. 2. Вибір місця та обладнання укриття. 3. Добування вогню без сірників. 4. Водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових завдань.
Всього		2		2	
Змістовий модуль 13. Міжнародне гуманітарне право					
	Самостійна робота	2		2	Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни. 1. Основні терміни та поняття МГП. 2. Поводження з військовополоненими. 3. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП, зокрема з питань поведження з військовополоненими.
Всього		2		2	
44	Підсумковий контроль				Диференційований залік
Всього за дисципліну		90	44	46	

Програма освітнього компонента

Змістовний модуль 1 Національно-патріотична підготовка.

Тема . Ми - українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи. Українська національна ідентичність та її ознаки: мова, культура, традиції. Адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси. Український народ у новітній історії утвердив себе як політичну націю і створив незалежну українську державу.

Змістовний модуль 2. Психологічна підготовка.

Тема. Прийоми психічної саморегуляції. Ознайомлення зі стресовими станами. Способи та методи саморегуляції. Застосування саморегуляції на практиці.

Тема. Перша психологічна допомога та самопомога. Вплив бою на психіку. Ознайомлення із психічними реакціями людини. Картка першої психологічної допомоги. Практичні вправи з психологічної допомоги.

Змістовний модуль 3. Розвідувальна підготовка.

Тема. Розвідувальні ознаки розташування противника, ділянка місцевості та тактики ведення ним бойових дій Ознайомлення з ознаками розташування на місцевості озброєння та військової техніки стрілецької зброї. Станції радіолокаційної розвідки противника. Тактика застосування механізованих, танкових, артилерійських підрозділів противника в наступі чи обороні. їх організаційно-штатна структура.

Змістовний модуль 4. Зв'язок та комунікація.

Тема. Військова комунікація. Ознайомлення з важливістю комунікації. Військова комунікація, в бойовій обстановці. Роль комунікація в досягненні результату. Наслідки відсутності комунікації (до чого може призвести). Основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій. Мова жестів, яка застосовується в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом, у той же час як інші засоби зв'язку' застосовувати дуже важко, які є демаскуючим фактором. Розподіл жестів: накази, сповіщення, позначення, шикування.

Змістовний модуль 6. Військова топографія.

Тема. Місцевість та її елементи. Топографічні карти Збройних Сил України. Предмет і завдання військової топографії. Місцевість та її елементи, основні види місцевості. їх тактичні властивості, способи вивчення місцевості. Топографічні карти. Призначення, масштаби та характеристики топографічних карт.

Змістовний модуль 7. Інженерна підготовка (мінна безпека).

Тема. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосування противником ударних БпЛА. Порядок моніторингу обстановки в небі, зокрема з використанням сканера (детектором) для виявлення БпЛА під час обладнання позиції. Порядок та послідовність вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби, парного окопу, їх фортифікаційні обладнання (розміри) Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування.

Тема. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання. Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА. Удосконалення знань здійснюється під час самостійної підготовки здобувачів освіти. Мінна безпека. Класифікація вибухонебезпечних предметів, саморобних вибухових пристроїв та можливі місця їх встановлення. Порядок дії на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

Змістовий модуль 8. Статути Збройних Сил України.

Тема. Обов'язки та права військовослужбовців. Зміст Військової присяги. Основні принципи військової служби. Загальні обов'язки військовослужбовців. Взаємовідносини між військовослужбовцями. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців. Військова дисципліна, заохочення із дисциплінарні стягнення. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері. Удосконалення знань здійснюється під час самостійної підготовки здобувачів освіти.

Змістовий модуль 9. Домедична допомога.

Тема. Планування та організація домедичної допомоги на етапі “допомога під вогнем” (Care Under Fire). Вступ до протоколу курсу тактичної медицини “Tactical Combat Casualty Care” (далі - ТССС). Призначення, склад, правила використання АМЗІ. Ознайомлення здобувачів освіти з домедичною допомогою на етапі “допомога під вогнем/під загрозою” (Care under fire/Threat, CUF)). Накладання турнікетів. Способи та методи евакуації. Накладання турнікетів на етапі “допомога під вогнем”. Способи та методи евакуації. Одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника, двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию.

Змістовий модуль 10. Тактична підготовка.

Тема. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України. Організаційно- штатна структура. Озброєння механізованого відділення. Застосування БпЛА. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА. Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА. Вивчення обов'язків солдата в бою, спостерігача, піднощика боєприпасів. Обов'язки солдата в бою. Обов'язки стрільця. Обов'язки піднощика боєприпасів. Обов'язки спостерігача. Дії в оборонному бою. Відбиття наступу. Порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника. Порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони.

Змістовий модуль 11. Вогнева підготовка.

Тема. Стрілецька зброя. Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України. Призначення стрілецької зброї. ТТХ, принципи застосування стрілецької зброї. Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі. Огляд і підготовка

автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення. Призначення, характеристика та будова коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва). Порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання.

Змістовий модуль 12. Вживання

Тема. Забезпечення життєдіяльності. Базові принципи забезпечення життєдіяльності в польових умовах. Вибір місця та обладнання укриття. Добування вогню без сірників. Водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових завдань.

Змістовий модуль 13. Міжнародне гуманітарне право

Тема. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни. Основні терміни та поняття МГП. Поводження з військовополоненими. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП, зокрема з питань поведження з військовополоненими.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

	<i>Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів:</i>
1.	Для отримання відповідних поточних балів з освітнього компоненту «Базова загальновійськова підготовка » здобувач вищої освіти має виконати (дати відповіді) на контрольне тестування (Підсумкове тестування) Питання представлені у двох змістовних блоках (модулях): <i>Загальна сума балів за виконану роботу становить 50 балів.</i> <i>Докладний перелік питань представлений на сайті ЦОДТ https://dfn.mdpu.org.ua/mod/quiz/view.php?id=245798)</i>
2.	Для отримання відповідних поточних балів з освітнього компоненту «Базова загальновійськова підготовка» здобувач вищої освіти має виконати практико-орієнтовані завдання (тести). <i>Загальна сума балів за виконану роботу становить 10 балів.</i> <i>Докладний перелік практико-орієнтованих завдань (тестів) представлений на сайті ЦОДТ (https://dfn.mdpu.org.ua/enrol/index.php?id=3913)</i>
	<i>Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів:</i>
3.	Для отримання балів з освітнього компоненту «Базова загальновійськова підготовка» здобувач вищої освіти має виконати одну електронну презентацію. <i>Загальна сума балів за виконану роботу становить 15 балів.</i> <i>Докладний перелік тем та вимог для підготовки мультимедійних презентацій представлений на сайті ЦОДТ (https://dfn.mdpu.org.ua/enrol/index.php?id=3913)</i>
3.	Для отримання відповідних поточних балів з освітнього компоненту «Базова загальновійськова підготовка» здобувач вищої освіти має виконати один науковий реферат. <i>Загальна сума балів за виконану роботу становить 15 балів.</i> <i>Докладний перелік тем та вимог для підготовки наукових рефератів представлений на сайті ЦОДТ</i>

Питання до підсумкового контролю

1. Українська національна ідентичність та її ознаки: мова, культура, традиції.
2. Адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси.
3. Український народ у новітній історії утвердив себе як політичну націю і створив незалежну українську державу..
4. Картка першої психологічної допомоги.
5. Практичні вправи з психологічної допомоги.
6. Ознаками розташування на місцевості озброєння та військової техніки стрілецької зброї.
7. Станції радіолокаційної розвідки противника.
8. Тактика застосування механізованих, танкових, артилерійських підрозділів противника в наступі чи обороні. їх організаційно-штатна структура.
9. Наслідки відсутності комунікації (до чого може призвести).
10. Основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій.
11. Мова жестів, яка застосовується в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом, у той же час як інші засоби зв'язку' застосовувати дуже важко, які є демаскуючим фактором. Розподіл жестів: накази, сповіщення, позначення, шиккування.
12. Предмет і завдання військової топографії.
13. Місцевість та її елементи, основні види місцевості. їх тактичні властивості, способи вивчення місцевості.
14. Топографічні карти. Призначення, масштаби та характеристики топографічних карт.
15. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання.
16. Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження.
17. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання.
18. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА. Удосконалення знань здійснюється під час самостійної підготовки здобувачів освіти.
19. Мінна безпека. Класифікація вибухонебезпечних предметів, саморобних вибухових пристроїв та можливі місця їх встановлення.
20. Порядок дії на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.
21. Обов'язки та права військовослужбовців. Зміст Військової присяги.
22. Основні принципи військової служби. Загальні обов'язки військовослужбовців. 23. 23. Взаємовідносини між військовослужбовцями. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням.
24. Порядок віддання і виконання наказів. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців.

25. Військова дисципліна, заохочення із дисциплінарні стягнення. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері
26. Способи та методи евакуації. Накладання турнікетів на етапі “допомога під вогнем”. 27. Способи та методи евакуації. Одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника, двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию.
28. Призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України.
29. Організаційно- штатна структура. Озброєння механізованого відділення. Застосування БпЛА. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА.
30. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА. Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення.
31. Рекомендації щодо знешкодження БпЛА. Вивчення обов'язків солдата в бою, спостерігача, піднощика боеприпасів. Обов'язки солдата в бою. Обов'язки стрільця. Обов'язки піднощика боеприпасів. Обов'язки спостерігача.
32. Дії в оборонному бою. Відбиття наступу.
33. Порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника.
34. Порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони.
35. Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України
36. Призначення стрілецької зброї. ТТХ, принципи застосування стрілецької зброї 37. Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій. Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі.
38. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби.
39. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник.
40. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення.
41. Призначення, характеристика та будова коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва).
42. Порядок користування прицілами, догляду за ними та зберігання.
43. Базові принципи забезпечення життєдіяльності в польових умовах.
44. Вибір місця та обладнання укриття.
45. Добування вогню без сірників.
46. Водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових завдань.
47. Основні терміни та поняття МГП.
48. Поводження з військовополоненими.
49. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП, зокрема з питань поведження з військовополоненими.
50. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання.

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
ПР-8. Використовує знання з безпеки життєдіяльності для створення безпечного навчального середовища	проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни метод конкретизації, метод публічного виступу, метод узагальнення, навчальна дискусія, пояснення, самостійне спостереження	Поточний контроль: доповідь, самоконтроль, захист наукових рефератів та електронних презентацій. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
ПР-9. Аналізує професійні ситуації, виявляє проблеми та пропонує варіанти їх розв'язання.	проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни метод конкретизації, метод публічного виступу, метод узагальнення, навчальна дискусія, пояснення, самостійне спостереження	Поточний контроль: доповідь, самоконтроль, захист наукових рефератів та електронних презентацій. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
ПР-21. Створює безпечне освітнє середовище, працює в команді, підтримує співпрацю з батьками та колегами.	проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни метод конкретизації, метод публічного виступу, метод узагальнення, навчальна дискусія, пояснення, самостійне спостереження	Поточний контроль: доповідь, самоконтроль, захист наукових рефератів та електронних презентацій. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
ПР-22. Організовує навчальну діяльність учнів із фокусом на розвиток критичного мислення, самостійності та інформаційної грамотності	проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни метод конкретизації, метод публічного виступу, метод узагальнення, навчальна дискусія,	Поточний контроль: доповідь, самоконтроль, захист наукових рефератів та електронних презентацій. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.

	пояснення, самостійне спостереження	
ПР-24. Планує індивідуальну освітню траєкторію, реалізує цілі безперервного професійного розвитку.	проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни метод конкретизації, метод публічного виступу, метод узагальнення, навчальна дискусія, пояснення, самостійне спостереження	Поточний контроль: доповідь, самоконтроль, захист наукових рефератів та електронних презентацій. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» (https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/24_Orhanizatsiia-osvitnoho-protsesu_29.08.2025.pdf) та Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького (https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2024/07/28_balno-nakop-systema-otsinyuvannya_28.06.2024.pdf).

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності.

Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів.

Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, заліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оцінюванню	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):		
	Контрольні питання Блок	10	
	Контрольні питання Блок		10
	Практико-орієнтовані завдання (тести)		10
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	Науковий реферат	15	
	Електронна презентація		15
	Підсумковий контроль: диф.залик (максимальний бал – 40)		
Загальний бал (максимальний бал – 100)			

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Контрольні питання з тем освітнього компоненту	20-17 балів – відображена світоглядна позиція здобувача вищої освіти, його погляд на сутність проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти або особистий досвід, практичний досвід. 16-4 балів – представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована фактами або особистим досвідом, практичним досвідом. 13-10 балів – представлено власну точку зору при розкритті проблеми. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. 9-7 бали – проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами або власним досвідом, практичним досвідом. 6-3 проблема розкрита не досить конкретно, при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами або власним досвідом, практичним досвідом. 2-1 бал – представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації. 0 балів – проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання
Підготовка і захист	20-17 балів – у презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до

мультимедійної презентації	поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю. 16-14 балів – презентація має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії. 13-10 балів – проект має чіткі цілі, відповідні темі. Включена інформація добута із різноманітних джерел. Проект корисний не лише для здобувачів вищої освіти, які його створили. 9-7 бали – проект представляє інформацію, структуровану у формі опорного конспекту, зрозумілу для аудиторії. Зроблений акцент на важливих питаннях. 6-3 бал – проект сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні. 0 балів – проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми.
Підготовка і захист наукового реферату	20-17 балів – виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначена проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, наведені правильні відповіді на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії. 16-14 балів – виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, наведені правильні відповіді на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії. 13-10 балів – основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано на належному рівні. 9-7 бали – основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії при захисті дані неповні відповіді. 6-3 бал – є істотні недоліки стосовно вимог до написання реферату. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії; під час захисту відсутній висновок. 0 балів – тема реферату не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми, оформлення не відповідає встановленим вимогам, відсутня логіка викладу представленого матеріалу
Практико-орієнтовані завдання (тести)	Практико-орієнтовані завдання (тестовий контроль) здійснюється за допомогою комплексів тестів різного виду – з одним правильним варіантом відповіді та з визначенням відповідності:

10-9 балів – 100 % - 86 % правильних відповідей. 8-7 балів – 85 % - 80 % правильних відповідей. 6-5 балів – 79 % - 71 % правильних відповідей. 4-3 бали – 70 % – 64 % правильних відповідей. 2-1 бал – 63 % – 56 % правильних відповідей. 0 балів – менше 56 % правильних відповідей.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є письмовий **екзамен**, на його складання надається 40 балів. Екзамен включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється у 10 балів) та 20 тестових завдань (по 1 балу за правильну відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Здобувач вищої освіти самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Здобувач вищої освіти відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29

Початковий рівень Відповідь здобувача вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/03_Neform_osvita_28.01.2025.pdf).

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література

1. Статути Збройних Сил України. Затверджені Законами України від 24.03.99 № 548 (із змінами).
2. СБП 3-(01,02,04).58(59) Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України, частина III (взвод, відділення, танк): затверджений наказом Командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 25.05.2016 № 238 (зі змінами 2017-2023 року).
3. ТП 7-00(194)11.01. Збірник нормативів з бойової підготовки Сухопутних військ Збройних Сил України. – Київ: КП КСВ ЗСУ, 2021 (зі змінами 2023 року).
4. ВП 7-(01,03-05)215.58(59) Альбом схем “Методичних матеріалів з підготовки тактичних груп” (відділення, взвод). – Житомир: Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗС України, видання 2023 року.
5. Курс стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин КРП 03.032.056-2019 (01). Львів: НАСВ, 2019.
6. Наказ НГШ №161 від 19.04.2016р. “Про затвердження Інструкції з правил поведження військовослужбовців на місцевості, на якій є вибухонебезпечні предмети”.
7. Про затвердження керівництва з застосування інженерних боєприпасів підрозділами Збройних Сил України. Наказ ГШ ЗС України від 04 січня 2017 року № 2. Київ, 2017.
8. Наказ НГШ № 258 від 9.07.2018 року “Про затвердження Керівництва з медичної евакуації у Збройних Силах України”.
9. Методичні матеріали “Підготовки штурмових груп (відділення, взвод) до ведення штурмових дій”. Київ: Головне управління доктрин та підготовки Генерального штабу ЗС України, видання 2023 року.
10. Матеріали вивчення бойового досвіду російсько-української війни. Київ: Генеральний штаб Збройних Сил України.
11. Зайцев Д.В. Наконечний А.П., Пахарєв С.О., Луценко І.О. «Військова розвідка»: навчальний посібник. К.:Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2016. 355 с.
12. Стрілецька зброя та вогнева підготовка: навчально-методичний посібник / В. Дяченко, В. Ярмолюк, О. Супруненко, О.Майборода, С. Григор'єв. Одеса: ВА, 2021. 364 с.
13. Посібник. Щодо застосування озброєння іноземного виробництва у Збройних Силах України (інструкції з використання). Частина 1 (стрілецьке озброєння). ВП 7-(01).03.01.
14. Посібник. Щодо застосування озброєння іноземного виробництва у Збройних Силах України (інструкції з використання). Частина 2 (протитанкове озброєння). ВП 7-(01).03.01.
15. Навчальний посібник «Мінна безпека та протидія саморобним вибуховим пристроям». Л.: НАСВ, 2019. 365 с.
16. Інженерна підготовка: Навчальний посібник /Д. Окіпняк, А. Баранов, Ю. Баранов, В. Малюк, В. Спільник, Д. Данилов. Львів: НАСВ, 2022. 383 с.
17. Шмаль С. Військова топографія. Київ: Редакційно-видавничий центр Збройних Сил України, 2018.
18. Настанова “Тактичний зв’язок” ВКДП 6-110(03).01. Київ: ГШ ЗС України, 2020.

19. Навчальний посібник“ Організація військового зв’язку” ВІТІ ім. Героїв Крут, 2021.
 20. TCCC Combat Life Saver (TCCC CLS). Observations, Insights and Lessons. Handbook. 2020.
 21. Стандарт індивідуальної підготовки СТИ-000Г.21Л “Тактична медицина”, затверджений наказом командувача Медичних сил Збройних Сил України від 28.12.2023 № 121.
 22. Медичне забезпечення. Вимоги до навчання всіх військовослужбовців з надання допомоги пораненим в умовах бойових дій (STANAG 2122 / AMedP-8.15, “REQUIREMENT FOR TRAINING IN CASUALTY CARE FOR ALL MILITARY PERSONNEL”, IDT).
 23. Настанова з бойового застосування БпАК класу I у ЗС України (наказ ГК ЗС України від 09.12.2021 №379ДСК).
 24. Концепція оснащення військових частин та підрозділів ЗС України безпілотними авіаційними комплексами на період до 2025 року. Наказ Міністерства оборони України від 02.11.2016 № 580.
 25. Посібник з вивчення організаційної структури підрозділів сухопутних військ збройних сил російської федерації. – Київ: ГУР МОУ, 2024. – 68 с.
 26. Бойова система виживання воїна. Навчальний посібник / Шкурпіт О.М., Фелько М.В., Бачинський В.В. Одеса: ВА м. Одеса, 2018.
- Допоміжна література
1. Виживання у різних природних умовах. / О. Ю. Чернявський, В. П. Варакута, Т. О. Кучерява, А. П. Пономаренко. Х. : ВІТВ НТУ “ХПІ”. 2018. 164 с.
 2. Підготовка та ведення розвідки, Центр оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України. 2020.
 3. Домедична допомога пораненим в умовах бойових дій : навчальний посібник / Бадюк М.І., Рудинська С.М., Ковида Д.В. та ін. К.: “МП Леся”, 2018. 56 с.
 4. Стандарт підготовки І-СТ-3. Індивідуальна підготовка військовослужбовця з військово-медичної підготовки.
 5. Порушення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права: монографія / Задорожній Олександр Вікторович; Укр. Асоц. міжн. права, Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, каф. міжнар. права. Київ : К.І.С., 2015. 712с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Міністерства оборони України: <https://www.mil.gov.ua>
2. Військова бібліотека: <https://www.ukrmilitary.com/p/military-library.html>
3. Науково-теоретичний та науково-практичний журнал "Наука і оборона" <http://nio.nuou.org.ua/>.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Нормативно-правові акти:

1. Деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2018 р. № 845. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.01.2026 р.).
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України : Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 р. № 527. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#n7> (дата звернення: 13.01.2026 р.).
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 37-38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 13.01.2026 р.).
4. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.01.2026 р.).
5. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 р. № 851. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.01.2026 р.).
6. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38-39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 13.01.2026 р.).

Основна:

7. Бех І.Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ ; Чернівці : «Букрек», 2018. 320 с.
8. Бондаренко Н.В., Косянчук С.В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів : методичні рекомендації. Київ : Фенікс, 2022. 64 с.
9. Військово-патріотичне виховання учнів у позакласній роботі : посібник / уклад. М. Зубалій, В. Івашковський, О. Остапенко та ін. Київ : ПАЛИВОДА А.В., 2016. 232 с.
10. Навчальна програма «Захист України. Рівень стандарту» для 10-11 класів загальної середньої освіти : Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.09.2023 р. № 1121-23); «Погоджено в Міністерстві оборони України» (Лист від 28.08.2023 р. № 220/10183). 2023. 67 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2023/13.09.2023/Navchalna.programa-2023.zakhyst.Ukrayiny-10-11-standart.pdf> (дата звернення: 13.01.2026 р.).
11. Пахомов І.В. Національно-патріотичне виховання здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах воєнного стану: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. 29 с.
12. Харагірло В.Є. Національне виховання здобувачів освіти на сучасному етапі : Навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО, 2020. 93 с.

Додаткова:

13. Бех І. Патріотизм: сучасні ознаки та орієнтири виховання. *Рідна школа*. 2015. № 1–2. С. 3–6.
14. Бондаренко Н.В., Косянчук С.В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів : методичні рекомендації [для вчителів, методистів, авторів програм і підручників, науковців, викладачів, студентів закладів професійної й вищої освіти, управлінців, політиків]. Київ: Фенікс, 2022. 64 с.
15. Грищенко С.В., Ілішова О.М., Єфімов Д.В., Макогончук Н.В., Проблема національно-патріотичного виховання. *Теорія і методика професійної освіти. Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 44. Т. 1. С. 119–123.

16. Особистісно орієнтовані технології національно-патріотично-го виховання учнівської молоді в громадських об'єднаннях : методичний посібник. / наук. ред. Т.К. Окушко]. Київ ; Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 198 с.

Електронні ресурси:

17. Верховна Рада України : офіційний веб-портал законодавства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 10.01.2026).

18. Всеукраїнська освітня платформа «EdEra» : курси та методичні матеріали з національно-патріотичного виховання. URL: <https://www.ed-era.com/> (дата звернення: 10.01.2026).

19. Електронні бібліотеки педагогічних університетів України : різні ресурси. URL: <http://lib.edu.ua/> (дата звернення: 10.01.2026).

20. Міністерство освіти і науки України : офіційний веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 10.01.2026).

21. Нова українська школа : освітній портал. URL: <https://nus.org.ua/> (дата звернення: 10.01.2026).

22. Освітній портал «Prometheus» : онлайн-курси та тренінги для вчителів фізичної культури та «Захисту України». URL: <https://prometheus.org.ua/> (дата звернення: 10.01.2026).

23. Платформа «Всеосвіта» : ресурси для національно-патріотичного виховання та позакласної роботи. URL: <https://vseosvita.ua/> (дата звернення: 10.01.2026).

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

➤ Воровка М.І., Проценко А.А. Педагогічна практика як засіб формування професійної майстерності вчителя в умовах реформування освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Вип. 68. Т.2.С. 57-61.

➤ Воровка М.І., Проценко А.А. Формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі педагогічної практики: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей ЗВО. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2021. 156 с.

➤ Проценко А., Беліков І. Шляхи вдосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки військовослужбовців. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка*. 2020. № 23. Т. 2. С. 112-117.

➤ Проценко А.А. Складові змісту професійної підготовки фахівця з фізичної культури. *Actual scientific research in the modern world*. 2022. Issue 10 (90). P. 190–192